

Education and Promotion of the Profession of a Landscape Architect in Poland

Irena Niedźwiecka-Filipiak

DOI:10.30825/5.ak.153.2018.59.2

Kształcenie
i promocja
zawodu architekta
krajobrazu w Polsce

Key words: landscape architect,
professional qualifications, didactics

Introduction

The meetings and discussions within the framework of the scientific conference of the XX Forum of Landscape Architecture, which took place on September 21–23, 2017 in Krakow, were a good moment to reflect and look back on the past 20 years. The assessment of what changed at that time in the context of the landscape architect profession in Poland points to a different approach to the very concept of “landscape architecture”, as well as to the specification of the scope of activity for specialists in this field. This refers, above all, to the common understanding and interpretation of this term and concept by the general public, but also by the academic circles, which is reflected in the scope and way of educating landscape architects. Conclusions here can be helpful in determining the direction in which the professional position of a landscape architect in Poland is or should be heading, as well as in solving the problems that this profession is faced with.

In 1999, on the initiative of prof. dr. hab. inż. arch. Aleksander Böhm, 1st Didactic Forum of Landscape Architecture was held, at which the existing forms and possibilities of educating landscape architects in Poland were discussed. Since then,

meetings of specialists, scientists and practitioners in this field have been held regularly every year, under many current leading themes, and they are organized by various universities that teach landscape architects in Poland¹.

After 1945, the name of the field of study of landscape architecture appeared for the first time. In the official list of higher education studies it appeared in 1989 [Zarządzenie/Ordinance...1989], however, the profession of a landscape architect has legally existed in Poland since 1995, when it was enacted by the Regulation of the Minister of Labor and Social Policy of 20 April 1995 on classification professions and specialties for the needs of the labor market (landscape architect in the elementary group 21401 “architects, urban planners”). As a consequence, in 1998 it was included in the list of fields of study, thus enabling the start of regular education at the university level [Drabiński et al. 2013]. However, the beginnings of teaching in the field of landscape architecture in Poland are much older. In 1930, the Institute of Landscape Architecture and Park Science in the Warsaw University of Life Sciences was established in Warsaw, transformed after the Second World War into the Chair of Landscape Design and Decoration. In 1932, the Department of Interior and Landscape Design was established at the Faculty of Architecture of the Warsaw University of Technology, which after the Second World War functioned as the

Słowa kluczowe: architekt krajobrazu, uprawnienia zawodowe, dydaktyka

Wprowadzenie

Spotkania i dyskusje podczas konferencji naukowej XX Forum Architektury Krajobrazu, która miała miejsce 21–23 września 2017 r. w Krakowie, były dobrym momentem na refleksje i spojrzenie wstecz na minione 20 lat. Ocena tego, co zmieniało się w tym czasie w kontekście zawodu architekta krajobrazu w Polsce, wskazuje na różne podejście do samego pojęcia „architektura krajobrazu”, a także do precyzowania zakresu działania specjalistów w tym obszarze. Dotyczy to, przede wszystkim, powszechnego rozumienia i interpretowania tego terminu przez ogół społeczeństwa, ale również przez środowisko akademickie, co przenosi się na zakres i sposób kształcenia architektów krajobrazu. Wnioski mogą być pomocne w określeniu kierunku, w jakim zmierza lub powinno zmierzać kształtowanie pozycji zawodowej architekta krajobrazu w Polsce, a także w rozwiązywaniu problemów, które stają przed tą profesją.

W 1999 roku w Krakowie, z inicjatywy prof. dr. hab. inż. arch. Aleksandra Böhma, odbyło się I Forum Dydaktyczne Architektury Krajobrazu, na którym dyskutowano dotychczasowe formy i możliwości kształcenia architektów krajobrazu w Polsce. Od tego czasu spotkania

specjalistów, naukowców i praktyków z tego zakresu odbywają się regularnie co roku, pod różnymi, aktualnymi tematami wiodącymi, przy czym organizowane są przez różne uczelnie wyższe kształcące architektów krajobrazu w Polsce¹.

Po 1945 roku kierunek studiów architektura krajobrazu pojawił się po raz pierwszy w urzędowym wykazie kierunków studiów w szkołach wyższych w 1989 r. [Zarządzenie... 1989], jednak zawód architekta krajobrazu prawnie istnieje w Polsce od 1995 r., gdy został zapisany Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 20 kwietnia 1995 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy (architekt krajobrazu w grupie elementarnej 21401 „architekci, urbaniści”). W konsekwencji w 1998 roku umieszczono go w wykazie kierunków studiów, umożliwiając tym samym rozpoczęcie regularnego kształcenia na poziomie wyższych uczelni [Drabiński i in. 2013]. Jednak początki nauczania w zakresie architektury krajobrazu w Polsce są znaczne wcześniejsze. W 1930 roku w Warszawie utworzono Zakład Architektury Krajobrazu i Parkoznawstwa w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, przekształcony po II wojnie światowej w Katedrę Kształtowania i Zdobienia Krajobrazu. W 1932 roku na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej powstała Katedra Projektowania Wnętrz i Krajobrazu, która po II wojnie światowej funkcjonowała

jako Zakład Architektury Krajobrazu. Natomiast na Wydziale Architektury Politechniki Krakowskiej, którego korzenie sięgają również przedwojennego Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej, kształcenie architektów krajobrazu zapoczątkowano w 1952 roku, gdy w Katedrze Planowania Przestrzennego powstał Zakład Planowania Przestrzeni Zielonych, przekształcony w 1963 r. w niezależną katedrę Planowania Krajobrazu i Terenów Zielonych [Böhm 1994, Łuczyńska-Bruzda 1999, Wolski 2007, 2015, Dwudziestolecie Instytutu Architektury Krajobrazu... 2013].

Na I Forum AK dyskutowano m.in. dotychczasowe formy kształcenia w zakresie architektury krajobrazu na różnych polskich uczelniach, zawartości przedmiotów, podkreślano konieczność rozszerzenia nauczania na większą liczbę szkół wyższych, tworzenia regionalnych szkół architektury krajobrazu czy wprowadzenia uprawnień zawodowych w ustawie o prawie budowlanym [I Forum Dydaktyczne... 1999]. Na spotkaniu wskazywano także problemy związane z brakiem odpowiedniej ustawy, która precyzowałaby zasady ochrony i kształtowania krajobrazu. Możliwość taka pojawiła się w momencie sporządzenia przez państwo członkowskie Rady Europy w dniu 20 października 2000 r. we Florencji Europejskiej Konwencji Krajobrazowej (EKK), która została ratyfikowana przez Polskę w 2004 r. i weszła w życie 1 stycznia 2005

Landscape Architecture Department. At the Faculty of Architecture of the Cracow University of Technology, the education of landscape architects, whose roots also reach the pre-war Faculty of Architecture at the Warsaw University of Technology, began in 1952, when the Institute of Planning of Green Space was established in the Department of Spatial Planning, transformed in 1963 into the independent Chair of Landscape Planning and Green Areas [Böhm 1994, Łuczyńska-Bruzda 1999, Wolski 2007, 2015, Dwudziestolecie Instytutu Architektury Krajobrazu/ The Twentieth Anniversary of the Institute of Landscape Architecture... 2013].

The first Landscape Architecture (LA) Forum discussed, among others, previous forms of education in the field of landscape architecture at various Polish universities, the content of subjects, emphasized the need to extend teaching to a greater number of higher education institutions, create regional landscape architecture schools, or introduce professional qualifications in the Construction Law Act [I Forum Dydaktyczne/ 1st Didactic Forum... 1999]. The meeting also pointed to problems related to the lack of a relevant law that would clarify the principles of landscape protection and shaping. Such a possibility emerged when the Council of Europe prepared on 20 October 2000 in Florence the European Landscape Convention (ELC), which was ratified by Poland in 2004 and entered into force on January 1, 2005. However,

the implementation of ELC's provisions into the Polish law and only in a partial way, took place as late as ten years after that by adopting in 2015 the so-called Landscape Act (Act of 24 April 2015 amending certain acts in connection with the enhancement of landscape protection tools, Journal of Laws of 2015, item 774). Although the scope of the Act was reduced, still it introduced definitions and provisions in a series of laws aiming at the enhancement of landscape protection [Drabiński, Sobota 2016, Myga-Piątek, Nita 2015]. However, there is still no reference in this law to such important terms from the ELC as "landscape management", "landscape planning" or "landscape policy". What is significant is that one of its most important effects is including the definition of landscape in Polish legislation, which was incorporated in the Act on spatial planning and development. Thanks to this concept, it does not refer only to the environmental aspects and its protection, but a broader understanding of the cultural landscape in the context of changing, dynamic space perceived by people, with all its components of natural and anthropogenic origin. Perhaps this is an opportunity to clarify the landscape architect's place in various creative environments and promote the profession of a landscape architect in the society, which still usually interprets this profession in relation to a specialist creating home gardens – often not even designing, only just delivering

and planting plants and taking care of them. A good promotion of the landscape architect's profession may also be the Landscape Day (October 20) announced by GDEP (General Directorate of Environmental Protection) in 2016.

Such misunderstanding of the profession was reflected, for example, by its description included until 2016 in the "Advisor" tab on the website of "Public Employment Services", where its activity was not included into large-scale investment type, and its only tools and attributes mentioned there were, for example, *spade, hammer, hoe*. This description was additionally inconsistent with the characteristics of the profession defined in 1995 in the Regulation on the classification of professions and specialties. In addition, since then the regulation has been amended several times, and the "landscape law" has been introduced, while the description of the profession's characteristics has not been updated. It was only the intervention of PhD. Eng. Przemysław Wolski, who also provided the first description of the landscape architect profession, that has resulted in updating the definition of this profession and its adapting to the changing reality [Wolski 2017].

roku. Jednak wdrożenie zapisów EKK do polskiego prawa, i to tylko częściowe, nastąpiło dopiero dziesięć lat później poprzez uchwalenie w 2015 r. tzw. Ustawy krajobrazowej (Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu, Dz.U. 2015 poz. 774). Podczas prac nad ustawą jej zakres został zmniejszony, ale wprowadziła ona definicje i zapisy do szeregu ustaw, które zwiększają ochronę krajobrazu [Drabiński, Sobota 2016, Myga-Piątek, Nita 2015]. Jednak nadal brak jest w tej ustawie odniesienia do tak ważnych pojęć z EKK jak „gospodarowanie krajobrazem”, „planowanie krajobrazu” czy „polityka w zakresie krajobrazu”. Co istotne, jednym z ważniejszych jej efektów jest zapisanie definicji krajobrazu w polskim ustawodawstwie, która została umocowana w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Dzięki temu pojęcie to nie odnosi się jedynie do aspektów przyrodniczych środowiska i jego ochrony, ale szerszego rozumienia krajobrazu kulturowego w kontekście zmieniającej się, dynamicznej, postrzeganej przez ludzi przestrzeni, z wszystkimi jej komponentami pochodzenia naturalnego i antropogenicznego. Być może jest to szansa na doprecyzowanie miejsca architekta krajobrazu w różnych środowiskach twórczych i promocję zawodu architekta krajobrazu w społeczeństwie, które nadal najczęściej interpretuje ten zawód w odniesieniu

do specjalisty zakładającego ogrody przydomowe – często nawet nie projektującego, tylko przywożącego, sadzącego rośliny i zajmującego się ich pielęgnacją. Dobrą promocją zawodu architekta krajobrazu może stać się także Dzień Krajobrazu (20 października) ogłoszony przez GDOŚ w 2016 roku.

Taki brak rozumienia zawodu odzwierciedlał chociażby jego opis zawarty do 2016 r. w zakładce „Doradca”, znajdującej się na portalu „Publicznych Służb Zatrudnienia”, gdzie pomijano jego działalność w skali wieloprzestrzennej, a np. jako narzędzia wymieniano w niej jedynie: *szpadel, młotek, graczę*. Opis ten był dodatkowo niespójny z charakterystyką zawodu określoną w 1995 r. w Rozporządzeniu w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności. Ponadto od tego czasu rozporządzenie było kilkakrotnie zmieniane, a także wprowadzono „ustawę krajobrazową”, natomiast opis charakterystyki zawodu nie był aktualizowany. Dopiero ingerencja dr. inż. Przemysława Wolskiego, który opracował także pierwszy opis zawodu architekta krajobrazu, spowodował aktualizację definicji i dostosowanie do zmieniającej się rzeczywistości [Wolski 2017].

Dydaktyka na kierunku architektura krajobrazu od 2000 r.

W roku akademickim 2000/2001 kształcenie na kierunku studiów architektura krajobrazu realizowało 6 uczelni: Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie oraz Wyższa Szkoła Ekologii i Zarządzania w Warszawie. W kolejnych latach dołączały inne uczelnie, gdyż kierunek ten stał się popularny i cieszył się dużym zainteresowaniem wśród kandydatów na studia wyższe. Kierunek ten pojawiał się jeszcze czasowo na uczelniach prywatnych, jednak ze względu na spadek zainteresowania i nasyconie rynku architektami krajobrazu w większości przypadków odstąpiono tam od naboru. Tendencja spadku liczby kandydatów na studia, a co za tym idzie liczby studentów, dotyczy całego środowiska akademickiego. Główną przyczyną jest niż demograficzny, jednak architekturę krajobrazu dotyka to szczególnie, ponieważ brak uprawnień, izby zawodowej architektów krajobrazu chroniącej interesy zawodu dodatkowo zniechęca wielu potencjalnych kandydatów na te studia.

Didactics in the field of landscape architecture since 2000

In the academic year 2000/2001, the following 6 universities implemented the field of study of landscape architecture: Cracow University of Technology, Warsaw University of Life Sciences, Catholic University of Lublin, Wrocław University of Environmental and Life Sciences, University of Warmia and Mazury in Olsztyn and University of Ecology and Management in Warsaw. In the following years, other universities joined, because this field had become popular and enjoyed great interest among candidates for higher education. Landscape architecture also appeared temporarily at private universities, but due to the decline in interest and saturation of the market with landscape architects, in most cases, there was no recruitment for this study. The falling tendency in the number of candidates for university studies, and thus the overall number of students, refers to the entire academic environment. The main reason is to be sought in the demographic decline, but landscape architecture becomes particularly affected as the lack of professional licensing, or a professional chamber of landscape architects protecting the interests of the profession also discourages many potential candidates for these studies.

Since 2000, teaching in the field of landscape architecture has gone through several stages of designing the study programs and profiles of a landscape architecture graduate. In the years 2000–2006, education was conducted as a uniform 5-year master's program, and in 2007, as part of the Bologna process, the three cycle system of studies was commenced. With respect to the teaching programs until 2011, the teaching/ learning standards in force strictly defined how curricula should be built and which subjects along with their substantive content should be included in them in appropriate proportions [Drabiński et al. 2013]. However, since 2012, study programs have been constructed on the basis of the National Qualification Framework (NQF), modified in 2016 to the 8-level Polish Qualifications Framework (PQF). This allows reference to the European Qualifications Framework (EQF) as well as to the qualifications levels in individual European countries.

Throughout this period, as well as in subsequent ordinances of the Ministry of Science and Higher Education regarding knowledge areas, fields of science and art as well as scientific and artistic disciplines, there is still absence of a separate discipline of landscape architecture. This is significant due to the fact that since the moment of elimination of educational standards, the concepts of education and the design of study programs have had to refer to the area or areas of knowledge defined for

a given field of study and disciplines. Due to the interdisciplinary nature of landscape architecture, this field of study was subordinated to three areas of education: forestry-agricultural and veterinary sciences, technical sciences and art sciences. On the one hand, it gave the possibility of constructing education programs, but on the other hand it still causes a great lack of clarity and readability of the profession, especially in the context of its external reception from other environments, as well as scientific development of the university staff, which has been signaled for many years by representatives of the scientific environment [Szulczewska 2007].

The Union of Universities for the Development of Studies in Landscape Architecture

Due to the various possibilities of interpretation of new provisions regarding the shaping of teaching programs, and at the same time the need to maintain a common line of education for landscape architects, the "Union of Universities for the Development of Landscape Architecture Studies"² was established. The agreement between 11 universities providing education in landscape architecture was signed by the rectors

Od 2000 roku nauczanie na kierunku architektura krajobrazu przeszło przez kilka etapów dotyczących konstruowania programów i sylwetki absolwenta architektury krajobrazu. W latach 2000–2006 kształcenie prowadzono jako jednolite 5-letnie studia magisterskie, a od 2007 r. w ramach procesu bolońskiego rozpoczęto kształcenie na studiach trójstopniowych. W zakresie programów nauczania do 2011 r. obowiązywały standardy nauczania/kształcenia, które sztywno określały, w jaki sposób mają być budowane programy nauczania i jakie przedmioty wraz z ich merytoryczną treścią mają się w nich zawierać, w odpowiednich proporcjach [Drabiński i in. 2013]. Natomiast od 2012 roku programy studiów konstruowane są na podstawie Krajowych Ram Kwalifikacji (KRK), zmodyfikowanych w 2016 r. na 8-poziomą Polską Ramę Kwalifikacji (PRK). Pozwala to na odniesienie do Europejskiej Ramy Kwalifikacji (ERK), a także do poziomów kwalifikacji w poszczególnych krajach europejskich.

Przez cały ten czas, a także w kolejnych rozporządzeniach MNiSW w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych nadal brakuje odrębnej dyscypliny architektura krajobrazu. Jest to istotne ze względu na to, że od momentu likwidacji standardów kształcenia koncepcje kształcenia i konstruowanie programów studiów muszą odnosić się do obszaru lub obszarów wiedzy

określonych dla danego kierunku oraz dziedzin i dyscyplin. Ze względu na interdyscyplinarny charakter architektury krajobrazu kierunek został podporządkowany trzem obszarom kształcenia takim jak: nauki rolnicze leśne i weterynaryjne, nauki techniczne i nauki o sztuce. Z jednej strony dało to możliwość dużej swobody konstruowania programów kształcenia, jednak z drugiej strony nadal powoduje ogromny brak jednoznaczności i czytelności zawodu, szczególnie w kontekście odbioru zewnętrznego z innych środowisk, a także rozwoju naukowego pracowników uczelni, co sygnalizowane jest już od wielu lat przez przedstawicieli środowiska naukowego [Szulczewska 2007].

Unia Uczelni na Rzecz Rozwoju Kierunku Studiów Architektura Krajobrazu

Ze względu na duże możliwości interpretacji nowych zapisów dotyczących kształtowania programów nauczania, a przy tym potrzebę utrzymania wspólnej linii kształcenia architektów krajobrazu, zawiązано „Unię Uczelni na Rzecz Rozwoju Kierunku Studiów Architektura Krajobrazu”². Porozumienie pomiędzy 11 uczelniami prowadzącymi kształcenie na kierunku architektura krajobrazu podpisane zostało przez rektorów tych uczelni 17 maja 2012 r.

w Warszawie. W Unii znalazły się: Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Politechnika Białostocka, Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, Uniwersytet Przyrodniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie, Uniwersytet Rzeszowski, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie i Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie.

Zawiązanie Unii było poprzedzone dwoma seminariami, w listopadzie 2011 r. i w lutym 2012 r., na Wydziale Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu SGGW w Warszawie, które poświęcone były wdrażaniu KRK na kierunku architektura krajobrazu. Ustalono na nich m.in., że efekty nauczania w przypadku I stopnia będą kształtować się następująco: ok. 45% do obszaru nauk technicznych, ok. 45% do obszaru nauk rolniczych leśnych i weterynaryjnych i ok. 10% do obszaru sztuki; zaś każda uczelnia w miarę możliwości będzie zapewniać w programach studiów duży udział przedmiotów projektowych. Uzgodniono, że kierunki będą zróżnicowane, a specjalności na kierunkach studiów dostosowywane do prowadzonych przez kadrę naukowo-dydaktyczną danej uczelni badań i projektów.

W założeniu Unia jest płaszczyzną wymiany doświadczeń pomiędzy

of these universities on May 17, 2012 in Warsaw. The Union included: the John Paul II Catholic University of Lublin, Białystok University of Technology, Cracow University of Technology, Warsaw University of Life Sciences, University of Life Sciences in Lublin, Poznań University of Life Sciences, Wrocław University of Environmental and Life Sciences, University of Agriculture in Krakow, University of Rzeszów, University of Warmia and Mazury in Olsztyn and West Pomeranian University of Technology in Szczecin.

The establishment of the Union was preceded by two seminars, in November 2011 and in February 2012, at the Faculty of Horticulture and Landscape Architecture at Warsaw University of Life Sciences, which were devoted to the implementation of the National Qualification Frameworks (NQFs) in the field of landscape architecture. Among others, they determined that the effects of education at the first cycle of study would refer to: approx. 45% to the area of technical sciences, approx. 45% to the area of agricultural sciences and veterinary medicine, and approx. 10% to the area of art; each university, if possible, will ensure a high proportion of design-oriented subjects in the study programs, and concluded that the studies should be diversified, and the specialties in the field of study would be adapted to the research and projects conducted by the research and teaching staff.

In principle, the Union is a platform for exchanging experiences between universities that educate landscape architects. At subsequent meetings of representatives of individual universities, delegated by the rectors, common criteria regarding the effects of education and the design of study programs were discussed and aimed at shaping the appropriate profile of a landscape architecture graduate. It was assumed that the profile and specialties of universities could be created depending on the research and projects conducted by the academic staff. As part of the union, a team for the development of study programs and learning outcomes was established, coordinated by PhD. Eng. of Architecture Maciej Kłopotowski from the Białystok University of Technology. The team compiled, among others, a summary of the learning outcomes realized at individual universities, which were then compared with one another and based on this attempts were made to develop model learning outcomes. The conducted analysis, however, found that the implementation of these outcomes would not bring much new, hence the procedure was abandoned. A challenge was also taken aimed at comparing the curricula at the universities that are members of the Union and then finding common ground in the teaching programs. However, the discrepancies between, for example, the names of subjects, and their descriptions in many cases prevented a comprehensive

comparison between all the 11 universities, members of the Union. It was found that the fundamental differences concerned the number of hours associated with the realization of projects, and also classes involving practical activities³.

Competition for the best bachelor and master thesis organized by the Association of Polish Landscape Architects (SPAK)

The exchange of experience between universities in the field of learning outcomes is also supported by the Association of Polish Landscape Architects (SPAK), which was established in 2009 to promote and support the professional and scientific environment of landscape architects. Since 2013, SPAK has been organizing an annual competition for the best diploma thesis (in the first year only the master thesis, and from the next year also bachelor thesis). The first edition included theses from the academic year 2011/2012, in 2017 the 5th edition of this competition has been held. The competition aims to promote good practices and compare diploma theses between individual centers. Each SPAK branch can accept a maximum of 1 bachelor

uczelniami kształcącymi architektów krajobrazu. Na kolejnych spotkaniach reprezentantów poszczególnych uczelni, wydelegowanych przez rektorów, dyskutowano i ustalano wspólne kryteria dotyczące efektów kształcenia i konstrukcji programów studiów, które mają zmierzać do kształtowania odpowiedniej sylwetki absolwenta architektury krajobrazu. Założono, że profil i specjalności uczelnie mogą kreować w zależności od prowadzonych przez pracowników badań i projektów. W ramach Unii powołano Zespół ds. programów studiów i efektów kształcenia, którego koordynatorem był dr inż. arch. Maciej Kłopotowski z Politechniki Białostockiej. W zakresie prac zespołu opracowano zbiorcze zestawienie efektów kształcenia realizowanych na poszczególnych uczelniach, porównano je i na tej podstawie próbowano opracować efekty wzorcowe. Analiza wykazała jednak, że wdrożenie tych efektów nie wniesie wiele nowego, stąd odstąpiono od tego działania. Podjęto się także wyzwania mającego na celu porównanie programów nauczania na uczelniach będących członkami Unii i znalezienia wspólnych płaszczyzn w programach. Jednak rozbieżności pomiędzy chociażby nazwami przedmiotów, a także ich opisami w wielu przypadkach uniemożliwiły całościowe porównanie pomiędzy wszystkimi 11 uczelniami, będącymi członkami Unii. Stwierdzono, że zasadnicze różnice dotyczyły liczby godzin związanych

z realizacją projektów, również zajęć o charakterze praktycznym³.

Konkurs na najlepszą pracę inżynierską i magisterską organizowany przez Stowarzyszenie Polskich Architektów Krajobrazu (SPAK)

Wymianę doświadczeń pomiędzy uczelniami w zakresie efektów kształcenia wspierają także działania Stowarzyszenie Polskich Architektów Krajobrazu (SPAK), które powstało w 2009 r., aby promować i wspierać środowisko zawodowe i naukowe architektów krajobrazu. Od 2013 roku SPAK organizuje corocznie konkurs na najlepszą pracę dyplomową (w pierwszym roku tylko magisterską, a od kolejnego także inżynierską). Pierwsza edycja dotyczyła prac z roku akademickiego 2011/2012, a w 2017 r. odbyła się 5. edycja tego konkursu. Konkurs ma na celu promowanie dobrych praktyk i porównanie prowadzonych prac dyplomowych pomiędzy poszczególnymi ośrodkami. Każdy oddział SPAK może przyjąć maksymalnie 1 pracę inżynierską i 1 magisterską z uczelni kształcącej architektów krajobrazu, pozostającą w zasięgu danego oddziału. W roku 2017 zaproszono do udziału w kapitule

konkursu przedstawiciele pozostałych 3 stowarzyszeń, które podpisały porozumienie stowarzyszeń na rzecz architektury krajobrazu⁴. W regulaminie konkursu ujęto m.in., że tematyka prac dyplomowych: inżynierskich i magisterskich powinna mieścić się w obszarze badawczym obejmującym problematykę krajobrazową w rozumieniu Europejskiej Konwencji Krajobrazowej. Prace inżynierskie powinny mieć charakter prac projektowych, prace magisterskie mogą mieć charakter opracowań projektowych lub studialnych. W podstawowych kryteriach oceny prac ujęto m.in.: stopień przydatności pracy w rozwiązywaniu problemów związanych z ochroną i kształtowaniem krajobrazu oraz innowacyjność; przyjęte i zastosowane przez autora metody; merytoryczną wartość rozwiązania zadania studialnego lub projektowego będącego przedmiotem pracy, wskazującą na przygotowanie do samodzielnej działalności projektowej. Wystawy pokonkursowe, zamieszczone na stronie internetowej SPAK postery wszystkich nagrodzonych i wyróżnionych prac, a także publikacje naukowe na ich podstawie w kwartalniku Architektura Krajobrazu Landscape Architecture pozwalają wszystkim ośrodkom na porównanie tematyki prac inżynierskich i magisterskich oraz zakresu tych prac w celu podniesienia jakości nauczania na poszczególnych uczelniach.

and 1 master thesis from a university educating landscape architects, remaining within the scope of a given branch. In 2017, representatives of the other three associations⁴ who had signed the agreement of associations for landscape architecture were invited to the Competition Jury. The regulations of the competition include, among others, the subject matter of the dissertation papers: bachelor and master theses should be included in the research area covering landscape issues within the understanding of the European Landscape Convention. Bachelor theses should have the character of a project or study character. The basic criteria for the assessment of works included, among others, the degree of usefulness of the thesis for solving problems related to landscape protection and its management as well as innovation; methods adopted and used by the author; the substantive value of the solution of the study or project task being the object of the work, indicating the participant's preparation for independent project activity. Post-competition exhibitions, posters of all the awarded and honored works published on the SPAK website as well as scientific publications based on them in the *Architektura Krajobrazu* Landscape Architecture quarterly magazine allow all centers to compare the subjects of bachelor and master theses, and the scope of these works to improve the quality of teaching at individual universities.

Current status of the field of study landscape architecture at Polish universities

In 2017, 16 universities carried out recruitment for the 1st cycle of university education in landscape architecture for the academic year 2017/2018. Three of them are non-public schools. In the first years of recruitment for landscape architecture studies, all colleges and universities carried out an entrance examination for candidates in freehand drawing. Recently, a gradual departure from this has been seen and in the analyzed year only five universities have retained and carried out this form of recruitment. Elimination of the exam in freehand drawing is also planned in these universities in the following years. However, in 2 universities, a portfolio has been used, i.e. a folder with drawings to verify candidates' competences (Table 1).

Among the universities included in the analysis, 12 present the offer of second-cycle studies (4 offer additional part-time studies). Initially, only candidates who had completed 1st cycle study in landscape architecture were admitted to the second-cycle studies at all universities. In the academic year 2017/2018, recruitment for second-cycle studies in 6 universities was also opened to graduates holding the professional title of an architect engineer. There are

predicted, however, different forms of equalizing differences in the learning outcomes during the implementation of studies. The analysis of the offers on the university websites (as of September 2017) has shown that all the universities offer an academic profile of education, only the Sopot University of Applied Sciences offers a practical profile for its 1st cycle study. The majority of universities do not offer several specializations at the first or second cycle (only 3 universities do for 1st cycle and 5 for 2nd cycle from all the 15 institutions). In addition, 6 universities offer postgraduate studies related thematically to the specialty of landscape architecture (Tab. 1).

Among the universities covered by the analysis, in 8 cases, doctoral studies are conducted, after which one can obtain a doctoral degree with landscape architecture specialization, that is: in 3 universities in the discipline of environmental management and protection, in 3 universities in the discipline of horticulture and in two in the discipline of architecture and urban planning (the Wrocław University of Technology has been included in the analysis, where there are no first- and second-cycle studies, but there are post-graduate studies in "Landscape Architecture").

In the future, following the example of other countries, it is worth considering the orientation of didactics towards other specialties, e.g. designing green infrastructure from the scale of an object (green roofs and

Stan obecny kierunków studiów architektura krajobrazu na uczelniach wyższych

W 2017 roku 16 uczelni przeprowadziło rekrutację na I stopień kształcenia na rok akademicki 2017/2018, z czego trzy to szkoły niepubliczne. W pierwszych latach naborów na kierunki studiów architektura krajobrazu wszystkie uczelnie przeprowadzały egzamin wstępny dla kandydatów z rysunku odręcznego. W ostatnim czasie zaczęto stopniowo od tego odchodzić i w analizowanym roku jedynie w pięciu uczelniach zachowano i przeprowadzono taką formę naboru. Dodatkowo są zapowiedzi o likwidacji egzaminu z rysunku odręcznego w następnych latach, także i w tych pozostałych uczelniach. Natomiast w 2 uczelniach zastosowano portfolio, czyli teczkę z rysunkami w celu weryfikacji kompetencji kandydatów (tab. 1).

Wśród uczelni objętych analizą 12 przedstawia ofertę studiowania na II stopniu (4 oferuje dodatkowo studia niestacjonarne). Początkowo na studia II stopnia we wszystkich uczelniach przyjmowani byli tylko kandydaci, którzy ukończyli studia I stopnia na kierunku architektura krajobrazu. W roku akademickim 2017/2018 nabór na studia II stopnia

w 6 uczelniach został otwarty także dla absolwentów posiadających tytuł zawodowy inżyniera architekta. Przewidywane są natomiast różne formy wyrównywania różnic w efektach kształcenia podczas realizacji studiów. Analiza ofert na stronach internetowych uczelni (dostęp wrzesień 2017 r.) wykazała, że wszystkie uczelnie oferują ogólnoakademicki profil kształcenia, jedynie Sopotcka Szkoła Wyższa oferuje na I stopniu profil praktyczny. Większość uczelni nie proponuje kilku specjalności na I ani II stopniu kształcenia (jedynie 3 uczelnie na I stopniu i 5 na II stopniu z wszystkich 15). Dodatkowo 6 uczelni oferuje studia podyplomowe związane tematycznie ze specjalnością architektura krajobrazu (tab. 1).

Wśród uczelni objętych analizą w 8 przypadkach prowadzone są studia doktoranckie, po ukończeniu których można uzyskać stopień doktora ze specjalnością architektura krajobrazu, w tym: na 3 uczelniach w dyscyplinie ochrona i kształtowanie środowiska, na 3 uczelniach w dyscyplinie ogrodnictwo oraz na 2 w dyscyplinie architektura i urbanistyka (do analiz dołączono Politechnikę Wrocławską, na której nie ma studiów I i II stopnia, natomiast są studia podyplomowe „Architektura krajobrazu”).

W przyszłości, wzorem innych krajów, warto rozważyć ukierunkowanie dydaktyki na inne specjalności np.: projektowanie zielonej

infrastruktury od skali obiektu (zielone dachy i ściany), poprzez skalę lokalną (miasto), do regionalnej (bezpieczeństwo klimatyczne); projektowanie z uwzględnieniem gospodarowania wodą opadową, szczególnie na terenach zurbanizowanych (bezpieczeństwo przeciwpowodziowe); rewitalizacja miast i wsi, w tym projektowanie agroparków, farm miejskich jako alternatywnych rozwiązań dla mieszkańców.

Kadra naukowo- dydaktyczna w specjalności architektura krajobrazu

Obecnie trudno jest określić dokładną liczbę osób ze stopniem doktora, doktora habilitowanego i tytułem profesora ze specjalnością architektura krajobrazu, ponieważ dostępne informacje z bazy POLON (ogólnopolski wykaz osób, którym nadano stopień doktora lub doktora habilitowanego oraz ogólnopolski wykaz osób, którym nadano tytuł profesora) są niekompletne (<https://polon.nauka.gov.pl>). Natomiast baza OPI Nauka Polska (<https://nauka-polska.pl>) zawiera informacje dotyczące stopni i tytułów naukowych z przypisaniem do dziedzin i dyscyplin naukowych ze specjalnościami, jednak w wielu przypadkach specjalność architektura krajobrazu znajduje się tylko w opisach dotyczących zakresu i obszaru badań oraz

Table 1. A summary of information on recruitment and specializations in the 1st, 2nd and 3rd cycle studies as well as postgraduate studies for the academic year 2017/2018 (own study based on POLON and information contained on university websites accessed in September 2017)

No.	University	Faculty	I cycle		II cycle		III cycle/ Area field discipline	Post-graduate studies/ name
			Exam	Specialties	Recruitment requirements	Specialties		
0	1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Catholic University in Lublin	Faculty of Mathematics, Informatics and Landscape Architecture	No exam	-----	BSc degree in landscape architecture	-----	-----	-----
2.	Białystok University of Technology	Faculty of Civil and Environmental Engineering	No exam	Green area management	BSc degree in related disciplines	Landscape design and management	-----	-----
3.	Cracow University of Technology	Faculty of Architecture	Portfolio	-----	BSc degree in landscape architecture	-----	Technical sciences/ Architecture and urban planning	1. Greenery in historical layouts 2. Landscape planning and land management
4.	Warsaw University of Life Sciences	Faculty of Horticulture, Biotechnology and Landscape Architecture	Exam in drawing	-----	BSc degree in landscape architecture	-----	Forestry- -agricultural and veterinary sciences/ agricultural sciences/ horticulture	1. Arrangement of plants in usable space. 2. Designing a garden with a family home
5.	Lublin University of Life Sciences	Faculty of Horticulture and Landscape Architecture	Exam in drawing	-----	BSc degree in related disciplines	1. Landscape architecture of urbanized areas 2. Design and maintenance of the native landscape	Forestry- -agricultural and veterinary sciences/ agricultural sciences/ horticulture	1. Landscape architecture in urban revitalisation 2. Architecture of garden and landscape interiors 3. Modern technologies in landscape architecture
6.	University of Life Sciences in Poznań	Faculty of Horticulture and Landscape Architecture	No exam		BSc degree in related disciplines	1. Landscape planning and design 2. Garden design art 3. Landscape management and protection 4. Engineering and shaping the landscape	Forestry- -agricultural and veterinary sciences/ agricultural sciences/ horticulture	1. Landscape Architecture 2. Hortitherapy
7.	Wrocław University of Environmental and Life Sciences	Faculty of Environmental Engineering and Geodesy	Exam in drawing	1. Landscape management and protection 2. Architecture of green interiors	BSc degree in landscape architecture	1. Landscape management and protection 2. Chinese and Polish tradition in shaping of the landscape	Forestry- -agricultural and veterinary sciences/ agricultural sciences/ Environmental management and protection	-----
8.	University of Rzeszów	Faculty of Biology and Agriculture	Portfolio	-----	BSc degree in related disciplines	-----	-----	-----
9.	University of Agriculture in Cracow	Faculty of Environmental Engineering	Exam in drawing	-----	BSc degree in landscape architecture	-----	Forestry- -agricultural and veterinary sciences/ agricultural sciences/ Environmental management and protection	-----
10.	University of Warmia and Mazury in Olsztyn	Faculty of Environmental Management and Agriculture	Exam in drawing	-----	BSc degree in related disciplines	Landscape management and protection	Forestry- -agricultural and veterinary sciences/ agricultural sciences/ Environmental management and protection	1. Hortitherapy 2. Art of design and conservation of historic greenery 3. Design and maintenance of green areas

Table 1. Zestawienie informacji na temat rekrutacji i specjalności na studiach I, II i III stopnia oraz studiach podyplomowych na rok akademicki 2017/2018 (oprac. własne na podst. POLON i informacji zawartych na stronach internetowych uczelni, dostęp wrzesień 2017)

Lp.	Uczelnia	Wydział	I stopień		II stopień		III stopień/ obszar dziedzina dyscyplina	Studia podyplomowe/ nazwa
			egzamin	specjalności	warunki przyjęcia	specjalności		
0	1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Katolicki Uniwersytet Lubelski	Matematyki, Informatyki i Architektury Krajobrazu	bez egz. z rysunku	-----	absolwent arch. kraj.	-----	-----	-----
2.	Politechnika Białostocka	Budownictwa i Inżynierii Środowiska	bez egz. z rysunku	Kształtowanie terenów zieleni	pokrewne	Projektowanie i zarządzanie	-----	-----
3.	Politechnika Krakowska	Wydział Architektury	portfolio	-----	absolwent arch. kraj.	-----	Nauki techniczne/ Architektura i urbanistyka	1. Zielen w układach historycznych 2. Planowanie krajobrazu i gospodarka przestrzenna
4.	Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie	Ogrodnictwa Biotechnologii i Architektury Krajobrazu	egz. z rysunku	-----	absolwent arch. kraj.	-----	Nauki rolnicze, leśne i weterynaryjne/ nauki rolnicze/ ogrodnictwo	1. Aranżacje roślin w przestrzeni użytkowej 2. Projektowanie ogrodu z domem rodzinnym
5.	Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie	Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu	egz. z rysunku	-----	pokrewne	1. Architektura krajobrazu Terenów Zurbanizowanych 2. Projektowanie i konserwacja krajobrazu rodzimego	Nauki rolnicze, leśne i weterynaryjne/ nauki rolnicze/ ogrodnictwo	1. Architektura krajobrazu w rewitalizacji obszarów miejskich 2. Architektura wnętrz ogrodowych i krajobrazowych 3. Nowoczesne technologie w architekturze krajobrazu
6.	Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu	Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu	bez egz. z rysunku	-----	pokrewne	1. Planowanie i projektowanie krajobrazu 2. Sztuka kształtowania ogrodów 3. Zarządzanie i ochrona krajobrazu 4. Inżynieria i kształtowanie krajobrazu	Nauki rolnicze, leśne i weterynaryjne/ nauki rolnicze/ ogrodnictwo	1. Architektura krajobrazu 2. Hortiterapia
7.	Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu	Wydział Inżynierii Kształtowania Środowiska i Geodezji	egz. z rysunku	1. Kształtowanie i ochrona krajobrazu 2. Architektura zieleni we wnętrzach	absolwent arch. kraj.	1. Kształtowanie i ochrona krajobrazu 2. Chinese and Polish tradition in shaping of the landscape (Tradycje chińskie i polskie w kształtowaniu krajobrazu)	Nauki rolnicze, leśne i weterynaryjne/ nauki rolnicze/ ochrona i kształtowanie środowiska	-----
8.	Uniwersytet Rzeszowski	Biologiczno-Rolniczy	portfolio	-----	pokrewne	-----	-----	-----
9.	Uniwersytet Rolniczy w Krakowie	Inżynierii Środowiska i Geodezji	egz. z rysunku	-----	absolwent arch. kraj.	-----	Nauki rolnicze, leśne i weterynaryjne/ nauki rolnicze/ ochrona i kształtowanie środowiska	-----
10.	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie	Kształtowanie Środowiska i Rolnictwa	egz. z rysunku	-----	pokrewne	Kształtowanie i ochrona krajobrazu	Nauki rolnicze, leśne i weterynaryjne/ nauki rolnicze/ ochrona i kształtowanie środowiska	1. Hortiterapia 2. Sztuka projektowania i konserwacji zieleni zabytkowej 3. Urządzanie i pielęgnacja terenów zieleni

0	1	2	3	4	5	6	7	8
11.	West Pomeranian University of Technology in Szczecin	Faculty of Environmental Management and Agriculture	No exam	-----	BSc degree in landscape architecture	-----	-----	-----
12.	University of Technology and Life Sciences in Bydgoszcz	Faculty of Agriculture and Biotechnology	No exam	-----	BSc degree in landscape architecture	-----	-----	-----
13.	University of Opole	Faculty of Natural Sciences and Technology	No exam	-----	-----	-----	-----	-----
14.	University of Ecology and Management in Warszawa	Faculty of Architecture	No exam	1. Landscape architecture design with recreational facilities 2. Multifunctional landscape design	-----	-----	-----	-----
15.	University of Environmental Management in Tuchola	Faculty of Engineering	No exam	-----	-----	-----	-----	-----
16.	Sopot University of Applied Sciences	Faculty of Architecture	No exam	General academic and practical	-----	-----	-----	-----
17.	Wrocław University of Technology	Faculty of Architecture	-----	-----	-----	-----	Technical Sciences/ Architecture and urban planning	Landscape Architecture

walls), through the local scale (city) to the regional one (climate safety); designing with respect to rainwater management, especially in urban areas (flood protection); urban and village revitalization, including the design of agro-parks, urban farms as alternative solutions for residents.

Research and didactic staff in the specialty of landscape architecture

Currently, it is difficult to determine the exact number of people with a doctorate, *habilitated doctor*

(Polish postdoctoral degree) and the title of professor with the landscape architecture specialty, because the available information from the POLON database (nationwide list of persons who have been awarded a doctorate or postdoctoral degree and a nationwide list of persons who have been awarded the title of professor) is incomplete (<https://polon.nauka.gov.pl>). However, the OPI Nauka Polska database (<https://nauka-polska.pl>) contains information on scientific degrees and titles with assignments to fields and scientific disciplines with specializations, however in many cases the specialty

of landscape architecture is only in the descriptions on the scope and the area of research and interests, and they refer to the classification of the now non-existent Scientific Research Committee (Polish abbreviation – KBN), and not to the actual entries in documents. However, on this basis, it can be shown what number of scientists assign at least part of their research to the specialty of landscape architecture. The list in Table 2 was made on the basis of the OPI database (September 2017), and the retired persons were also included in the database. It presents a list of people who have the title of professor, obtained

0	1	2	3	4	5	6	7	8
11.	Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny	Kształtowania Środowiska i Rolnictwa	bez egz. z rysunku	-----	absolwent arch. kraj.	-----	-----	-----
12.	Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy	Rolnictwa i Biotechnologii	bez egz. z rysunku	-----	absolwent arch. kraj.	-----	-----	-----
13.	Uniwersytet Opolski	Przyrodniczo-Technologiczny	bez egz. z rysunku	-----	-----	-----	-----	-----
14.	Wyższa Szkoła Ekologii i Zarządzania w Warszawie	Wydział Architektury	bez egz. z rysunku	1. Projektowanie krajobrazu funkcji rekreacyjnej 2. Projektowanie krajobrazu wielofunkcyjnego	-----	-----	-----	-----
15.	Wyższa Szkoła Zarządzania Środowiskiem w Tucholi	Inżynierijny	bez egz. z rysunku	-----	-----	-----	-----	-----
16.	Sopocka Szkoła Wyższa SSW	Architektury	bez egz. z rysunku	Ogólno-akademicki i praktyczny	-----	-----	-----	-----
17.	Politechnika Wrocławska PWr	Wydział Architektury	-----	-----	-----	-----	Nauki techniczne/ Architektura i urbanistyka	Architektura krajobrazu

zainteresowań, przy czym odnoszą się one do klasyfikacji nieistniejącego dziś Komitetu Badań Naukowych (KBN), a nie do rzeczywistych zapisów w dokumentach. Jednak na tej podstawie można pokazać, jaka liczba naukowców przypisuje choć część swoich badań do specjalności architektura krajobrazu. Zestawienie w tabeli 2 wykonano na podstawie bazy OPI (wrzesień 2017), w bazie uwzględniono osoby emerytowane. Przedstawia ono wykaz osób, które mają tytuł profesora, uzyskały stopień doktora habilitowanego, a także doktora i mają przypisaną specjalność architektura krajobrazu.

Analiza wykazała, że aż 191 naukowcom można przypisać działalność badawczo-naukową do specjalności architektura krajobrazu, w tym 21 profesorom tytularnym, 34 doktorom habilitowanym i 136 doktorom. W obszarze nauk technicznych jest ponad połowa tych osób, gdyż 112 naukowców wskazuje dyscyplinę architektura i urbanistyka, a w zakresie nauk rolniczych blisko połowa (91), przy czym 21 osób wskazuje oba te obszary. U osób reprezentujących inne dziedziny deklaracja taka pojawiła się 9-krotnie.

Absolwenci kierunku architektura krajobrazu

Architekt krajobrazu jako projektant oscyluje pomiędzy istniejącymi i dobrze umocowanymi zawodami w polskiej świadomości, w polskim prawie: architektem, planistą czy ogrodnikiem. Największe pole do popisu mieli dotychczas architekci krajobrazu jako projektanci ogrodów przydomowych. Konkurencja jest duża, ale nikt w Polsce nie ma wątpliwości, że to jest właśnie obszar działania architekta krajobrazu. Najlepiej, jeśli taka firma zajmuje się równocześnie zakładaniem i pielęgnowaniem ogrodów przydomowych. Przy

a postdoctoral (*habilitated doctor*) as well as doctoral degree, and have landscape architecture specialty assigned to them.

The analysis found that up to 191 scientists can be attributed research and scientific activity within the specialty of landscape architecture, including 21 full professors, 34 habilitated doctors and 136 PhDs. In the area of technical sciences there are more than half of these persons, as 112 scientists are assigned to the discipline of architecture and urban planning, and in the field of agricultural sciences almost half (91), with 21 people pointing to both areas together. Among academics representing other disciplines, such a declaration appeared 9 times.

Graduates of landscape architecture

A landscape architect as a designer, oscillates among the long existing and well-fixed occupations in Polish, in Polish law: architect, planner or gardener. So far, landscape architects have had the greatest potential for landscape planning as designers of home gardens. The competition is high, but no one in Poland has any doubt that this is the area of landscape architect's activity. A landscape architecture company is best seen to be involved in setting up and caring for home gardens. For larger projects requiring a building permit, it is necessary for a landscape

Table 2. List of persons with the title of professor, postdoctoral and doctoral degree, who attribute at least part of their scientific achievements and research to the specialty of landscape architecture (based on <https://nauka-polska.pl>, access: September 2017, names in accordance with the source)

Tabela 2. Zestawienie osób z tytułem profesora, stopniem doktora habilitowanego i doktora, które przypisują przynajmniej część swojego dorobku naukowego i badań do specjalności architektura krajobrazu (na podst. <https://nauka-polska.pl>, dostęp: wrzesień 2017; nazwy zgodne ze źródłem)

No. Lp.	Classification (KBN), with the specialty of landscape architecture Klasyfikacja (KBN), ze specjalnością architektura krajobrazu	Profesor Profesor	Habilitated doctor Dr hab.	PhD. Dr	Total Razem
1.	Architecture and urban planning as well as architecture and urban planning with other „non-agricultural” disciplines Architektura i urbanistyka oraz architektura i urbanistyka z innymi dyscyplinami „nierolniczymi”	11	19	61	91
2.	Architecture and urban planning with „agricultural” disciplines Architektura i urbanistyka z dyscyplinami „rolniczymi”	3	7	11	21
3.	Horticulture, environmental protection and management, agronomy Ogrodnictwo, ochrona i kształtowanie środowiska, agronomia	4	6	60	70
4.	Others Inne	3	2	4	9
TOTAL – SUMA		21	34	136	191

architect to cooperate with different branches of industry and, above all, with an architect who has a license and qualifications. Designers – architects sometimes look favorably at landscape architecture graduates, because in many cases they are identified in this environment as “green experts”, those who choose appropriate greenery for their designs. In projects requiring a building permit, and concerning green areas (e.g. a park), the architect who signs the design documents is also responsible for design decisions. This works both ways – to some extent, it frees the landscape architect from the responsibility of the work they perform, and on the other, it raises the frustration that there

is no such responsibility when there is a huge amount of work. However, this situation is changing for the better and in many architectural and public space projects, involvement of landscape architects is now required, they are also invited to competition juries. A large, unused field of cooperation for landscape architects is in the field of spatial planning, where they can perform landscape audits or various types of landscape analyzes, for example related to the effects of planning decisions or to determine the landscape protection zones referred to in art. 20 para. 4 point 7 and 23a par. 1 point 1 of the Nature Conservation Act. However, the rank of a landscape architect will increase only when they

większych projektach wymagających pozwolenia na budowę konieczna jest współpraca architekta krajobrazu z branżystami, a przede wszystkim z architektem posiadającym uprawnienia. Projektanci-architekci patrzą czasem przychylnie na absolwentów architektury krajobrazu ze względu na to, że w wielu przypadkach utożsamiani są oni w tym środowisku jako „zieleniarze”, którzy dobrać zieleni do ich projektów. W projektach wymagających pozwolenia na budowę, a dotyczących terenów zieleni (np. park) odpowiedzialność za decyzje projektowe ponosi również architekt, który podpisuje projekty. Działa to w dwie strony – w pewnym stopniu zwalnia z poczucia odpowiedzialności architekta krajobrazu za wykonywane prace, a z drugiej budzi frustrację, że takiej odpowiedzialności przy ogromnym wkładzie pracy nie ma. Jednak ta sytuacja zmienia się na korzyść i w wielu projektach architektonicznych i dotyczących przestrzeni publicznych wymagany jest obecnie udział architektów krajobrazu, zapraszani są także do kapituły konkursów. Duże, niewykorzystane pole do współpracy dla architektów krajobrazu jest w zakresie planowania przestrzennego, gdzie może on wykonywać audyty krajobrazowe czy różnego rodzaju analizy krajobrazowe, np. związane ze skutkami decyzji planistycznych lub pod kątem wyznaczania stref ochrony krajobrazu, o których mowa w art. 20 ust. 4 pkt. 7 oraz 23a ust. 1 pkt. 1 ustawy o ochronie przyrody⁵.

Jednak ranga architekta krajobrazu wzrośnie dopiero wtedy, gdy będzie on projektował, kształtował krajobraz, w różnych skalach, także wieloprzestrzennych, koordynując zespołem, współpracując z branżystami w zależności od tematyki projektu i będzie odpowiadał za bezpieczeństwo człowieka i środowiska z tego projektu wynikające, tak jak ma to miejsce w wielu innych krajach.

Obecnie absolwenci po ukończeniu kierunku studiów architektura krajobrazu w Polsce prowadzą własne firmy architektury krajobrazu – najczęściej projektowo-wykonawcze, znajdują zatrudnienie w urzędach: w zarządach zieleni miejskiej czy w biurach planowania przestrzennego. Cenieni są także jako specjaliści w zagranicznych firmach architektury krajobrazu.

Podsumowanie

Najlepszą promocją zawodu architekta krajobrazu są absolwenci tego kierunku pracujący w urzędach, zespołach projektowych lub próbujący swych sił w samodzielnych firmach projektowych. Jakość i profil ich wykształcenia powinny wychodzić naprzeciw współczesnym potrzebom wynikającym z intensywnego przekształcania krajobrazu oraz zmian klimatycznych i szeroko rozumianego bezpieczeństwa. Architekci krajobrazu muszą wypracować swoje miejsce w Polsce, ponieważ ich projekty są często jedynie wsparciem

prawidłowego kształtowania krajobrazu, a w wielu przypadkach powinny być podstawą.

Kluczowym argumentem dla większości projektowych uprawnień zawodowych jest dbałość o zdrowie publiczne, bezpieczeństwo i dobrobyt w środowisku zabudowanym. Specjaliści projektanci, wykonujący usługi w projektach, które mogą powodować bezpośrednio lub pośrednio zagrożenie dla społeczeństwa, muszą posiadać uprawnienia/licencję, zapewniające o ich odpowiednich kwalifikacjach zawodowych i jakości pracy. Ryzyko z tym związane może stanowić bezpośrednio zagrożenie fizyczne dla osoby lub osób, a także dla całego społeczeństwa, co łączy się ze wzrostem zagrożenia dla środowiska naturalnego i klimatu. Szeroko rozumiane bezpieczeństwo może być najsilniejszym argumentem w uzyskaniu uprawnień zawodowych architektów krajobrazu – estetyka nie jest niestety w tym kontekście przedmiotem rozważań.

Irena Niedźwiecka-Filipiak

Institut Architektury Krajobrazu
Wydział Inżynierii Kształtowania Środowiska
i Geodezji
Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

Przypisy

¹ Zestawienie od I do X Forum AK znajduje się w: Czasopismo Techniczne Architektura, Zeszyt 10/2007 (z. 5-A/2007). Poniżej zestawienie kolejnych Forów, z głównym organizatorem, miejscem, datą i tytułem:

XI FORUM, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Poznań, 11–13 września 2008 r.

will design and shape the landscape, in various scales, also in large-scale projects coordinating a team, cooperating with various branches of industry depending on the type of the project and will be responsible for human and environmental safety resulting from this project, as it happens in many other countries.

Currently, graduates of landscape architecture in Poland run their own landscape architecture companies – most often project design and implementation, they find employment in offices: in municipal green management, or in spatial planning offices. They are also valued as specialists in foreign landscape architecture companies.

Conclusions

The best promotion of the landscape architect profession is the graduates of this field of study working in offices, project teams or trying their hand at independent design companies. The quality and profile of their education should meet the contemporary needs resulting from intensive transformation of the landscape and climate change and broadly understood security. Landscape architects have to work for their position in Poland because their design work is many a time only a support for the proper shaping of the landscape, and in many cases it should form the basis.

The key argument for the majority of professional design licensing is care for public health, safety and prosperity in a built environment. Specialist designers who provide design services in projects that may cause a direct or indirect threat to society must have a license that ensures their appropriate professional qualifications and quality of work. The risk associated with it may pose a direct physical threat to a person or persons, as well as to the whole society, which involves an increase in the risk to the natural environment and climate. The widely understood security may be the strongest argument for obtaining professional qualifications of landscape architects – aesthetics is unfortunately not considered in this context.

Irena Niedźwiecka-Filipiak

Landscape Architecture Institute
Faculty of Environmental Engineering and
Geodesy
Wrocław University of Environmental and Life
Sciences

Endnotes

¹ XI FORUM, University of Life Sciences in Poznań, Poznań, 11–13 September 2008 “Development, recreation, landscape protection and shaping”; XII LA Forum, Wrocław University of Environmental and Life Sciences, September 17–19, 2009. “Shaping and protection of the landscape of river valleys”. The forum was held as part of the Interuniversity conference “Landscapes of Europe – planned economy or generation of chaos” was combined with two other conferences thematically related to the landscape; XIII LA Forum, Warsaw University of Life Sciences, Warsaw, 2–4 September 2010 “Horizons of landscape architecture”;

XIV Polish LA Forum, Wrocław University of Environmental and Life Sciences, Wrocław–Polanica-Zdrój, 22–24 September 2011 “Landscape Anew”; XV LA Forum, University of Life Sciences in Lublin, Lublin–Kazimierz Dolny, 16–17 November 2012 “Landscape planning”; XVI LA Forum, University of Warmia and Mazury, Olsztyn, 18–20 September 2013 “Landscape of the Future”; XVII. LA Forum, West Pomeranian University of Technology, Szczecin–Świnoujście, October 9–10, 2014, “Landscape valorisation – when the landscape becomes attractive”; XVIII LA Forum, Białystok University of Technology, Białystok–Białowieża, May 28–30, 2015. “Landscape Identity”; XIX. LA Forum, University of Rzeszów, Rzeszów, 9–11 June, 2016. “Polish landscape. The grass is always greener... Protection and shaping of the native landscape”; XX. LA Forum, Cracow University of Technology, Krakow, September 21–23, 2017, “Professional Practice – Research – Didactics”.

² The Union was established on the initiative of the then Vice-Rector of the Wrocław University of Environmental and Life Sciences, and at the same time the President of the Main Board of the Polish Association of Polish Landscape Architects (SPAK) prof. Andrzej Drabiński, who was the first chairman of the Union in 2012–2016. Since 2016, the chairman of the Union has been PhD. hab. Eng. of Architecture Agata Zachariasz, prof. PK.

³ Description based on the report by PhD. Eng. Of Architecture M. Kłopotowski.

⁴ The agreement was signed on March 18, 2015 between: Landscape Architecture Association (SAK), Association of Polish Landscape Architects (SPAK), Polish Association of Garden Makers (OSTO) and Association of Engineers and Technicians of Horticulture (SITO).

„Rozwój, rekreacja, ochrona i kształtowanie krajobrazu”; XII Forum AK, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, Wrocław 17–19 września 2009 r. „Kształtowanie i ochrona krajobrazu dolin rzecznych”. Forum odbyło się w ramach Międzyuczelnianej konferencji „Krajobrazy Europy – gospodarka planowa czy generowanie chaosu”, połączone było z 2 innymi konferencjami tematycznie związanymi z krajobrazem; XIII Forum AK, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Warszawa, 2–4 września 2010 r. „Horyzonty architektury krajobrazu”; XIV Forum AK, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, Wrocław–Polanica-Zdrój, 22–24 września 2011 r. „Krajobraz od-nowa”; XV Forum AK, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, Lublin–Kazimierz Dolny, 16–17 listopada 2012 r. „Planowanie krajobrazu”; XVI Forum AK, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn, 18–20 września 2013 r. „Krajobraz przyszłości”; XVII Forum AK, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny, Szczecin–Świnoujście, 9–10 października 2014 r. „Waloryzacja krajobrazowa – kiedy krajobraz staje się atrakcyjny”; XVIII Forum AK, Politechnika Białostocka, Białystok–Białowieża, 28–30 maja 2015 r. „Tożsamość krajobrazu”; XIX Forum AK, Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów, 9–11 czerwca 2016 r. „Krajobraz polski. Cudze chwalicie. Ochrona i kształtowanie rodzimego krajobrazu”; XX Forum AK, Politechnika Krakowska, Kraków, 21–23 września 2017 r. „Praktyka zawodowa – Badania naukowe – Dydaktyka”.

² Unia została zawiązana z inicjatywy ówczesnego prorektora Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, a jednocześnie prezesa Zarządu Głównego Polskiego Stowarzyszenia Polskich Architektów Krajobrazu (SPAK) prof. Andrzeja Drabińskiego, który był pierwszym przewodniczącym Unii w latach 2012–2016. Od 2016 roku funkcję przewodniczącej Unii pełni dr hab. inż. arch. Agata Zachariasz, prof. PK.

³ Opis na podstawie sprawozdania dr. inż. arch. M. Kłopotowskiego.

⁴ Porozumienie zostało podpisane 18 marca 2015 r. pomiędzy: Stowarzyszeniem Archi-

tektury Krajobrazu (SAK), Stowarzyszeniem Polskich Architektów Krajobrazu (SPAK), Ogólnopolskim Stowarzyszeniem Twórców Ogrodów (OSTO) i Stowarzyszeniem Inżynierów i Techników Ogrodnictwa (SITO).

⁵ Rekomendacje w tym zakresie opracował w 2017 r. na zlecenie GDOŚ zespół autorski ze Stowarzyszenia Polskich Architektów Krajobrazu (SPAK). (I. Niedźwiecka-Filipiak, P. Ozimek, M. Akincza, L. Kochel, D. Krug, M. Sobota, K. Tokarczyk-Dorociak).

Literature – Literatura

1. Böhm A., 1994. Architektura krajobrazu jej początki i rozwój. Politechnika Krakowska, Kraków.

2. Drabiński A., Sobota M., 2016. Ustawa krajobrazowa [w:] M. Kłopotowski, R. Gawryluk (red.), Tożsamość krajobrazu, Tom 1. O wartościach współczesnego krajobrazu. Agencja Wydawnicza Eko-Press, Białystok, 7–19.

3. Drabiński A., Kuriata Z., Niedźwiecka-Filipiak I., 2013. Kierunek studiów architektura krajobrazu – od minimalnych wymagań programowych do krajowych ram kwalifikacji [w:] E. Przesmycka (red.) Planowanie krajobrazu, wybrane zagadnienia. PAN, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, Lublin, 145–156.

4. Dwudziestolecie Instytutu Architektury Krajobrazu Politechniki Krakowskiej 1992–2012, 2013. A. Böhm, I. Sykta (red.). Politechnika Krakowska, Kraków.

5. Łuczyńska-Bruzda M., 1999. Profil działalności dydaktycznej Instytutu Architektury Krajobrazu Politechniki Krakowskiej [w:] I. Sykta, A. Böhm (red.), I Forum Dydaktyczne Architektury Krajobrazu. Ośrodek Ochrony Zabytkowego Krajobrazu Narodowa Instytucja Kultury, Warszawa, 35–38.

6. Myga-Piątek U., Nita J., 2015. Polityka krajobrazowa Polski – u progu wdrożeń. Przegląd Geograficzny, 87, 1, 5–25.

7. Szulczewska B., 2007. Architektura krajobrazu w Polsce jako dyscyplina kształcenia kadr naukowych. Czasopismo Techniczne, Zeszyt 10, Architektura, Z 5-A, 247–250.

8. Wolski P., 2007. Nauczanie architektów krajobrazu w Polsce. Czasopismo Techniczne, Zeszyt 10. Architektura, Z 5-A, 26–30.

9. Wolski P., 2015. Us – Outside the Law/ My – poza prawem. Architektura krajobrazu Landscape Architecture, 3, vol. 48, 72–75.

10. Wolski P., 2017. Rola architekta krajobrazu – w świetle prawa [w:] Topiarius. Studia Krajobrazowe. Wydanie monograficzne, Tom 2. Krajobraz Polski. Cudze chwalicie. Ochrona i kształtowanie rodzimego krajobrazu. Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów, 65–76.

11. I Forum Dydaktyczne Architektury Krajobrazu, 1999. I. Sykta, A. Böhm (red.). Ośrodek Ochrony Zabytkowego Krajobrazu Narodowa Instytucja Kultury, Warszawa.

12. Zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 kwietnia 1989 r. w sprawie określania nazw kierunków studiów w szkołach wyższych oraz rodzajów dyplomów i tytułów zawodowych nadawanych przez szkoły wyższe (poz. 107).

13. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego [Dz.U.2011.253.1520].

14. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia [Dz.U.2011.243.1445].